

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 14 Απριλίου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίου, Ὑπέρ Μαντιθέου, §§ 12-13¹

§12 ἔτι δ', ὧ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξαι περὶ ἐμοῦ δύναται οὔτε δίκην αἰσχροῦ οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἑτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

§13 πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλιάρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἵππευειν, ἐπειδὴ πάντα ἑώρων τοῖς μὲν ἵππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἑτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλειψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχροῦ εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. καὶ μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

¹ Κωνσταντῖνος Ι. Δάλκος Χρῖστος Ι. Δάλκος Γεώργιος Π. Μανουσόπουλος Νικόλαος Ι. Μπονόβας Σπυρίδων Α. Παργινός, Ρητορικά κείμενα Β΄ Λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β, σελ. 94-95.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

B.1. Να αποδώσετε στα νέα ελληνικά το απόσπασμα: «πρός τοίνυν τὰς στρατείας ... παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι».

Μονάδες 10

B.2. α. «δίκην... γραφήν... είσαγγελίαν...». Να σχολιάσετε με συντομία τις παραπάνω λέξεις. (μονάδες 6)

β. «ότε τήν συμμαχίαν έποιήσασθε προς τούς Βοιωτούς». Σε ποιο ιστορικό γεγονός αναφέρεται ο Μαντίθεος; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B.3. Να εντοπίσετε (μονάδες 4) και να σχολιάσετε (μονάδες 6) δύο αντιθέσεις στο απόσπασμα.

Μονάδες 10

B.4. α. Σε ποιο είδος ρητορικού λόγου είναι ιδιαίτερα σημαντική (μονάδες 3):

1. η παρουσία του πλήθους ως ακροατηρίου;
2. η συμμετοχή των πολιτών για τη λήψη αποφάσεων;
3. η παρουσία ακροατηρίου με ειδικά ορισμένες αρμοδιότητες;

B.4.β. Να συμπληρώσετε τις επόμενες προτάσεις με τα ονόματα των ρητόρων που σας δίνονται σε παρένθεση (μονάδες 3).

1. Ο ..... θεωρείται ως ο επιφανέστερος εκπρόσωπος της επιδεικτικής ρητορείας. (*Υπερείδης, Ισοκράτης, Δημοσθένης*).
2. Ο ..... θεωρείται ο κατ' εξοχήν ικανός λογογράφος της κλασικής Αθήνας. (*Λυσίας, Ισοκράτης, Αντιφών*).
3. Ο ..... θεωρείται ως ο σημαντικότερος ρήτορας συμβουλευτικών λόγων. (*Λυσίας, Ανδοκίδης, Δημοσθένης*).

B.4.γ. Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, σημειώνοντας για καθεμιά την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος** (μονάδες 4):

1. Η «δοκιμασία» γινόταν αρχικά ενώπιον της Ηλιαίας.
2. Ο πιθανός χρόνος εκφώνησης του «*Υπέρ Μαντιθέου*» είναι το 385 π.Χ.
3. Έντεχνες αποδείξεις είναι εκείνες που ο ίδιος ο ρήτορας επινοεί.
4. Η διήγηση στο μεγαλύτερο μέρος του λόγου «*Υπέρ Μαντιθέου*» λειτουργεί ως απόδειξη.

Μονάδες 10

Β.5. α. Να συνδέσετε κάθε λέξη του κειμένου (Α' στήλη) με τη συνώνυμή της στη Β' στήλη (δύο λέξεις της Β' στήλης περισσεύουν), (μονάδες 5):

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. πολέμιος	α) ήγοῦμαι
2. φημί	β) προσέτι
3. νομίζω	γ) ἐναντίος
4. ἔτι	δ) βλέπω
5. ὄρῳ	ε) φίλος
	στ) λέγω
	ζ) ἔτος

β. «*παράσταση, νόμισμα, επίσκοπος, βάθρο, διέλευση*»: να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἰσαίου, Περὶ τοῦ Κλεωνόμου Κλήρου, 1.5 – 1.7

Ὡς ανιψιός του Κλεωνόμου ο ομιλητής μαζί με τα αδέλφια του διεκδικούν την περιουσία που ο θεῖος τους ἀφήσε με διαθήκη σε κάποιους ἄλλους, λιγότερο στενοὺς συγγενεῖς του. Οἱ ἐνάγοντες δεν ἀμφισβητοῦν τη γνησιότητα της διαθήκης. Ἐντούτοις, επικαλοῦνται τη βούληση του θεῖου τους για ἀκύρωσή της, ἐπιθυμία που δεν πρόλαβε να ικανοποιήσει πριν τον θάνατό του.

Τοσούτων τοίνυν ἡμῖν ὑπαρχόντων οὔτοι, καὶ συγγενεῖς ὄντες καὶ οὐδὲν δίκαιον εἰπεῖν ἔχοντες, οὐκ αἰσχύνονται καταστήσαντες ἡμᾶς εἰς ἀγῶνα περὶ τούτων, περὶ ὧν αἰσχρὸν ἦν ἀμφισβητῆσαι καὶ τοῖς μηδὲν προσήκουσιν. Οὐχ ὁμοίως δέ μοι δοκοῦμεν, ὧ ἄνδρες, διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους. Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὅτι ἀδίκως κινδυνεύω, τοῦθ' ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι τῶν παρόντων κακῶν, ἀλλ' ὅτι ἀγωνίζομαι πρὸς οἰκείους, οὓς οὐδ' ἀμύνεσθαι καλῶς ἔχει· οὐ γὰρ ἂν ἐλάττω συμφορὰν ἡγησαίμην κακῶς ποιεῖν τούτους ἀμυνόμενος, οἰκείους ὄντας, ἢ κακῶς παθεῖν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τούτων. Οὔτοι δ' οὐ τοιαύτην ἔχουσι τὴν γνώμην, ἀλλ' ἤκουσιν ἐφ' ἡμᾶς καὶ τοὺς φίλους παρακαλέσαντες καὶ ῥήτορας παρασκευασάμενοι καὶ οὐδὲν

ἀπολείποντες τῆς αὐτῶν δυνάμεως, ὥσπερ, ὧ ἄνδρες, ἐχθροὺς τιμωρησόμενοι, καὶ οὐκ ἀναγκαίους καὶ συγγενεῖς κακῶς ποιήσοντες.

Το κείμενο ἀντλήθηκε ἀπὸ Harvard University Press, London,
William Heinemann Ltd. 1962.

Λεξιλόγιο

Τοσούτων τοίνυν ἡμῖν ὑπαρχόντων: παρόλο, λοιπόν, που εμεῖς ἔχουμε τόσα κληρονομικά δικαιώματα

ἀμφισβητῶ: διαφωνῶ

τοῖς μηδὲν προσήκουσιν > οἱ προσήκοντες: οἱ συγγενεῖς

ὁμοίως διάκειμαι: ἔχω τα ἴδια αἰσθήματα

οὐδὲν ἀπολείπω τῆς δυνάμεως: δεν παραλείπω τίποτε ἀπὸ τις δυνάμεις μου

ἀναγκαῖοι: οἱ οικεῖοι

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ

Δ1. α. Να ἀποδώσετε τὸ κείμενο στὴ νέα ἐλληνικὴ.

Μονάδες 20

Δ1. β. Ποια ἀποψη ἐκφέρεται γιὰ τοὺς συγγενικοὺς δεσμοὺς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη; Να τεκμηριώσετε τὴν ἀπάντησή σας με ἀναφορὲς σὲ χωρία τοῦ παραπάνω κειμένου.

Μονάδες 10

Δ2. α. Να γραφοῦν οἱ ζητούμενοι ονοματικοὶ τύποι:

μέγιστον: ὁ θετικὸς τοῦ ἐπιρρήματος

ἀλλήλους: ἡ αἰτιατικὴ πληθυντικὸς στὸ σὺδέτερο γένος

ρήτορας: ἡ κλητικὴ ἐνικὸς

δυνάμεως: ἡ δοτικὴ πληθυντικὸς

ἡμᾶς: ἡ δοτικὴ πληθυντικὸς στὸ τρίτο πρόσωπο

Μονάδες 5

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.ΑΡΛ2Α(ε)

Δ2. β. Να γραφούν οι ζητούμενοι ρηματικοί τύποι:

αίσχύνονται: το απαρέμφατο του Παρακειμένου της ίδιας φωνής

ἀμφισβητήσαι: το γ' ενικό της οριστικής Ενεστώτα της ίδιας φωνής

παθεῖν: το β' ενικό της οριστικής του Μέλλοντα

παρασκευασάμενοι: η δοτική πληθυντικού της μετοχής του αρσενικού γένους του Παθητικού Αορίστου

ἀπολείποντες: το α' ενικό της οριστικής του Υπερσυντελικού της ίδιας φωνής

Μονάδες 5

Δ3.α. Να κάνετε πλήρη συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

συγγενείς, καταστήσαντες, μοι, ἀμύνεσθαι, τῆς δυνάμεως.

Μονάδες 5

Δ3. β. «Οὐχ ὁμοίως δέ μοι δοκοῦμεν, ὧ ἄνδρες, διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους»,
«...ὅτι ἀδίκως κινδυνεύω».

Να αναγνωριστεί το είδος των παραπάνω προτάσεων.

Μονάδες 2

Δ3. γ. Να αναγνωριστεί συντακτικά το είδος της μετοχής «**παρακαλέσαντες**»
(μονάδα 1) και να αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 2).

Μονάδες 3